

Laidiens: 17.03.2009., Nr. 42

Ministru kabineta noteikumi Nr.221

Rīgā 2009.gada 10.martā (prot. Nr.17 56.§)

Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā

Izdoti saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 28.panta otro un septīto daļu un 28.¹ panta otro un piekto daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:

1.1. kritērijus, pēc kādiem tiek kvalificētas koģenerācijas elektrostacijas, lai tās iegūtu tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros vai saņemt garantētu maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu;

1.2. koģenerācijas elektrostacijā ražotās elektroenerģijas obligātā iepirkuma un tā uzraudzības kārtību;

1.3. obligātā iepirkuma izmaksu segšanas kārtību;

1.4. koģenerācijas elektrostacijā ražotās elektroenerģijas cenas noteikšanas kārtību atkarībā no koģenerācijas stacijas elektriskās jaudas un izmantojamā kurināmā;

1.5. kārtību, kādā komersants var atteikties no tiesībām pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros;

1.6. kārtību, kādā komersants var saņemt izcelsmes apliecinājumu, ka tā īpašumā esošā koģenerācijas elektrostacijā ražotā elektroenerģija atbilst šajos noteikumos noteiktajām efektivitātes prasībām;

1.7. kārtību, kādā nosakāma maksa par koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu atkarībā no ražošanas tehnoloģijas, izmantojamā kurināmā un koģenerācijas elektrostacijas uzstādītās elektriskās jaudas, kā arī kārtību, kādā šī maksa veicama;

1.8. kārtību, kādā komersants var atteikties no tiesībām saņemt garantētu maksu par koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu.

2. Noteikumos lietotie termini:

2.1. koģenerācijas elektrostacija – tehnoloģisku iekārtu, būvju un infrastruktūras kopums, kas paredzēts vienlaicīgai elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanai. Koģenerācijas elektrostacija sastāv no vienas vai

vairākām koģenerācijas iekārtām, kuru darbības nodrošināšanai tiek izmantotas palīgiekārtas un ražošanā izmantojamo energoresursu padeves, dūmgāzu aizvadišanas, saražotās elektroenerģijas un siltumenerģijas nodošanas un citas infrastruktūras. Koģenerācijas elektrostacijā var būt uzstādītas iekārtas, ko izmanto tikai siltumenerģijas ražošanai (piemēram, ūdenssildāmie katli, tvaika katli) vai tikai elektroenerģijas ražošanai;

2.2. koģenerācijas iekārta – iekārta vai iekārtu kopums, kas paredzēts vienlaicīgai elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanai vienotā tehnoloģiskajā procesā. Koģenerācijas iekārtā neietilpst iekārtas, ko izmanto tikai siltumenerģijas ražošanai vai tikai elektroenerģijas ražošanai;

2.3. lietderīgā siltumenerģija – koģenerācijas iekārtā saražota siltumenerģija, ko komersants pārdod siltumenerģijas lietotājam par cenu, kas atbilst vienam no šādiem nosacījumiem (ja komersants ir vertikāli integrēts un vienlaikus nodarbojas ar siltumenerģijas ražošanu, pārvadi un sadali, par lietderīgo siltumenerģiju atzīstama visa koģenerācijas iekārtā saražotā siltumenerģija. Lietderīgās siltumenerģijas apjomā neieskaita siltumenerģiju, kas saražota atsevišķos ūdenssildāmajos vai tvaika katlos):

2.3.1. ja siltumapgādes sistēmas operatora licences zonā ir tikai viens siltumenerģijas ražotājs, siltumenerģijas pārdošanas cenu ir noteikusi vai apstiprinājusi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – regulators);

2.3.2. ja siltumapgādes sistēmas operatora licences zonā ir vairāk nekā viens siltumenerģijas ražotājs, siltumenerģijas pārdošanas cena nav zemāka par kurināmā izmaksām siltumenerģijas vienas vienības saražošanai katlumājā, ja izmanto to pašu kurināmā veidu, ko koģenerācijas iekārtā, un katlumājas neto lietderības koeficients nav mazāks par 92 %, izmantojot gāzi vai šķidro kurināmo, un nav mazāks par 80 %, izmantojot cieta kurināmo;

2.4. garantēta maksa par koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu – gada maksa, kuru pārvades sistēmas operators maksā koģenerācijas elektrostacijai vai šīs elektrostacijas atsevišķai koģenerācijas iekārtai par katru uzstādītās elektriskās jaudas megavatu (Ls/MW);

2.5. mazas jaudas koģenerācijas elektrostacija – koģenerācijas elektrostacija, kurā uzstādītā elektroenerģijas ražošanas jauda nav lielāka par vienu megavatu;

2.6. uzstādītā elektriskā jauda – koģenerācijas elektrostacijas koģenerācijas iekārtas vai vairāku koģenerācijas iekārtu summārā (bruto) elektriskā jauda, kuru noteicis iekārtas izgatavotājs.

II. Kvalifikācijas kritēriji elektroenerģijas pārdošanai obligātā iepirkuma ietvaros vai garantētas maksas saņemšanai par uzstādīto elektrisko jaudu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā, un atteikšanās kārtība no minētajām tiesībām

3. Pretendēt uz kvalificēšanos elektroenerģijas pārdošanai obligātā iepirkuma ietvaros vai garantētas maksas saņemšanai par uzstādīto elektrisko jaudu var šādi komersanti (ja šo noteikumu 3.1., 3.2. un 3.3.apakšpunktā minētās elektrostacijas nav ieviestas vai tās nav plānots ieviest Elektroenerģijas tirgus likuma 23.pantā noteiktajā kārtībā):

3.1. komersants, kura īpašumā vai lietojumā ir elektrostacija, kas elektroenerģiju ražo koģenerācijā;

3.2. komersants, kas plāno palielināt tā īpašumā vai lietojumā esošas elektrostacijas jaudu, ja minētā elektrostacija elektroenerģiju ražo koģenerācijā;

3.3. komersants, kas plāno uzbūvēt elektrostaciju, kura elektroenerģiju ražo koģenerācijā.

4. Kvalificēties, lai iegūtu tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros vai saņemtu izcelsmes apliecinājumu, var koģenerācijas elektrostacijas, kas sastāv no koģenerācijas iekārtas un atsevišķiem siltumenerģijas ražošanas katliem vai tikai no koģenerācijas iekārtas un kas vienlaikus ražo elektroenerģiju un lietderīgo siltumenerģiju, izmantojot vienu vai vairākas šādas ražošanas tehnoloģijas:

- 4.1. kombinētā cikla gāzes turbīna ar siltuma utilizāciju;
- 4.2. tvaika kondensācijas turbīna ar termofikācijas nozartvaiku;
- 4.3. tvaika pretpiediena turbīna;
- 4.4. gāzes turbīna ar siltuma utilizāciju;
- 4.5. iekšdedzes dzinējs;
- 4.6. mikroturbīnas;
- 4.7. Sterlinga dzinēji;
- 4.8. kurināmā elementi;
- 4.9. tvaika dzinēji;
- 4.10. organiskais Renkina cikls;
- 4.11. citas tehnoloģijas vai to kombinācijas, ja, tās izmantojot, vienlaikus iespējams ražot elektroenerģiju un lietderīgo siltumenerģiju.

5. Lai noteiktu koģenerācijas elektrostacijas efektivitāti, aprēķina primāro energoresursu ietaupījumu, ko iegūst, koģenerācijas elektrostacijai ražojot enerģiju koģenerācijā (PEI). Aprēķiniem izmanto šādu formulu:

$$PEI = \left(1 - \frac{1}{\frac{\eta_{el}^{CHP}}{\eta_{el}^{ref}} + \frac{\eta_{th}^{CHP}}{\eta_{th}^{ref}}}\right) \times 100, \text{ kur}$$

η_{el}^{CHP} – koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto koģenerācijas iekārtu elektriskais lietderības koeficients noteiktā laikposmā, ko aprēķina, izmantojot šo noteikumu 7.punktā minēto formulu;

η_{th}^{CHP} – koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto koģenerācijas iekārtu siltuma lietderības koeficients noteiktā laikposmā, ko aprēķina, izmantojot šo noteikumu 8.punktā minēto formulu;

η_{th}^{ref} – lietderības koeficients atsevišķai siltumenerģijas ražošanai atkarībā no izmantotā kurināmā veida (1.pielikums);

η_{el}^{ref} – lietderības koeficients atsevišķai elektroenerģijas ražošanai atkarībā no izmantotā kurināmā veida (ja koģenerācijas elektrostacijā izmanto koksnes kurināmo vai biogāzi, pieņem $\eta_{el}^{ref} = \eta_{el}^{harm}$), ko aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$\eta_{el}^{ref} = \eta_{el}^{harm} \times (e_{pašp} \times z_{pašp} + (1 - e_{pašp}) \times z_{nod}), \text{ kur}$$

η_{el}^{harm} – harmonizētais lietderības koeficients ar klimata korekciju atsevišķai elektroenerģijas ražošanai atkarībā no izmantotā kurināmā un gada, kad koģenerācijas elektrostacija nodota ekspluatācijā (1.pielikums);

$e_{pašp}$ – koģenerācijas elektrostacijas pašpatēriņa koeficients, ko aprēķina, dalot koģenerācijas elektrostacijas gadā patērēto elektroenerģijas apjomu ar koģenerācijas elektrostacijas gadā saražotās elektroenerģijas apjomu;

$z_{pašp}$ – korekcijas koeficients novērstajiem tīkla zudumiem attiecībā uz elektroenerģiju, kas patērēta koģenerācijas elektrostacijā (2.pielikums);

z_{nod} – korekcijas koeficients novērstajiem tīkla zudumiem attiecībā uz elektroenerģiju, kas nodota tīklā (2.pielikums).

6. Koģenerācijas elektrostacija atbilst efektivitātes kritērijiem un ir tiesīga pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, ja aprēķinātais primāro energoresursu ietaupījums ir:

6.1. lielāks par 1 % mazas jaudas koģenerācijas elektrostacijām;

6.2. ne mazāks par 10 % pārējām koģenerācijas elektrostacijām.

7. Koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto koģenerācijas iekārtu elektrisko lietderības koeficientu noteiktā laikposmā, kas nav mazāks par četriem mēnešiem, aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$\eta_{el}^{CHP} = \frac{E^{CHP}}{B}, \text{ kur}$$

E^{CHP} – koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto koģenerācijas iekārtu saražotais elektroenerģijas daudzums attiecīgajā laikposmā, kas nav mazāks par četriem mēnešiem (MWh);

B – kopējais kurināmā daudzums, kas patērēts elektroenerģijas un lietderīgās siltumenerģijas ražošanai koģenerācijas elektrostacijā uzstādītajās koģenerācijas iekārtās attiecīgajā laikposmā, kas nav mazāks par četriem mēnešiem (MWh).

8. Koģenerācijas elektrostācijas uzstādīto koģenerācijas iekārtu siltuma lietderības koeficientu noteiktā laikposmā, kas nav mazāks par četriem mēnešiem, aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$\eta_{th}^{CHP} = \frac{Q^{CHP}}{B}, \text{ kur}$$

Q^{CHP} – koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto koģenerācijas iekārtu saražotais lietderīgās siltumenerģijas daudzums attiecīgajā laikposmā, kas nav mazāks par četriem mēnešiem (MWh);

B – kopējais kurināmā daudzums, kas patērēts elektroenerģijas un lietderīgās siltumenerģijas ražošanai koģenerācijas elektrostacijā uzstādītajās koģenerācijas iekārtās attiecīgajā laikposmā, kas nav mazāks par četriem mēnešiem (MWh).

9. Kvalificēties tiesību iegūšanai saņemt maksu par koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu var koģenerācijas elektrostacija vai atsevišķa šīs elektrostācijas koģenerācijas iekārta ar uzstādīto elektrisko jaudu 20 megavati un vairāk, kas vienlaikus ražo elektroenerģiju un lietderīgo siltumenerģiju, izmantojot vienu vai vairākas šādas ražošanas tehnoloģijas:

9.1. kombinētā cikla gāzes turbīna ar siltuma utilizāciju;

9.2. tvaika kondensācijas turbīna ar termofikācijas nozartvaiku;

9.3. tvaika pretspiediena turbīna;

9.4. gāzes turbīna ar siltuma utilizāciju;

9.5. citas tehnoloģijas vai to kombinācijas, ja, tās izmantojot, vienlaikus iespējams ražot elektroenerģiju un lietderīgo siltumenerģiju.

10. Koģenerācijas elektrostacija vai atsevišķa šīs elektrostācijas koģenerācijas iekārta kvalificējas tiesību iegūšanai saņemt maksu par koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu, ja ir izpildīti šādi kritēriji:

10.1. koģenerācijas elektrostācijas vai atsevišķas šīs elektrostācijas koģenerācijas iekārtas primāro resursu ietaupījums, kas aprēķināts atbilstoši šo noteikumu 6.punktam, ir ne mazāks par 10 %;

10.2. koģenerācijas elektrostācijas vai atsevišķas šīs elektrostācijas koģenerācijas iekārtas uzstādītās elektriskās jaudas izmantošanas stundu skaits gadā (T_{MAX}) pārsniedz 3000 stundu.

11. Lai noteiktu koģenerācijas elektrostācijas vai atsevišķas šīs elektrostācijas koģenerācijas iekārtas uzstādītās elektriskās jaudas izmantošanas stundu skaitu gadā, izmanto šādu formulu:

$$T_{MAX} = \frac{E}{P}, \text{ kur}$$

E – koģenerācijas elektrostacijā vai atsevišķā šīs elektrostācijas koģenerācijas iekārtā saražotais elektroenerģijas daudzums gadā (MWh);

P – elektrostācijas uzstādītā elektriskā jauda, kas atbilst koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto elektroenerģijas ražošanas iekārtu izgatavotāja noteikto bruto jaudu summai (MW).

12. Komersants, kas vēlas iegūt tiesības pārdot koģenerācijas elektrostacijā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros vai saņemt maksu par koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto jaudu, iesniedz Ekonomikas ministrijā (turpmāk – ministrija) iesniegumu atbilstoši šo noteikumu 14.punktā minētajām prasībām.

13. Par ekspluatācijā esošu koģenerācijas elektrostaciju, kurai jau ir tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros vai tiesības saņemt maksu par koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu, iesniegumu iesniedz tad, ja tiek izmainītas uzstādītās jaudas, lai novērtētu koģenerācijas elektrostācijas atbilstību šo noteikumu 6. vai 10.punktā minētajiem efektivitātes kritērijiem pēc uzstādītās jaudas izmaiņām.

14. Komersants iesniegumu sagatavo datorrakstā bez labojumiem atbilstoši šo noteikumu 3.pielikumam. Iesniegumu paraksta komersanta pilnvarotā amatpersona un, ja iesniegums tiek iesniegts elektroniska dokumenta formā, tam jāatbilst Ministru kabineta 2005.gada 28.jūnija noteikumu Nr.473 “Elektronisko dokumentu izstrādāšanas, noformēšanas, glabāšanas un aprites kārtība valsts un pašvaldību iestādēs un kārtība, kādā notiek elektronisko dokumentu aprīte starp valsts un pašvaldību iestādēm vai starp šīm iestādēm un fiziskajām un juridiskajām personām” 6.punktā noteiktajām prasībām. Visas iesnieguma lapas numurē, un katru lapu paraksta komersanta pilnvarotā amatpersona.

15. Šo noteikumu 14.punktā minētajam iesniegumam pievieno šādus dokumentus:

15.1. apliecinātu komersanta reģistrācijas apliecības kopiju;

15.2. Valsts ieņēmumu dienesta izziņu, kas apliecina, ka komersantam nav nodokļu parādu (izziņa izsniegta ne agrāk kā mēnesi pirms iesnieguma iesniegšanas dienas), vai komersanta rakstisku piekrišanu, kurā viņš pilnvaro ministriju saņemt minēto izziņu (norādot attiecīgo Valsts ieņēmumu dienesta reģionālās iestādes nodaļas adresi, kurā iesniedzējs ir reģistrēts kā nodokļu maksātājs);

15.3. tās elektrostācijas, kura ražo vai kurā plānots ražot elektroenerģiju koģenerācijā, aprakstu brīvā formā, kurā pamato iesniegumā iekļautos rādītājus (norāda būtiskāko informāciju par elektrostaciju: izmantojamais energoresursu veids, atrašanās vieta, uzstādītā vai plānotā uzstādāmā elektriskā jauda, izmantojamās tehnoloģijas, esošie vai plānotie darba režīmi);